

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Кафедра філософії та соціально-політичних наук

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ
з навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ УКРАЇНИ»

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
спеціальність	052 Політологія
назва освітньої програми	Політологія
статус	обов'язкова

Самостійна робота

Під час самостійної роботи здобувачі опрацьовують матеріал аудиторних занять курсу, і питання винесенні на самостійне вивчення. Розподіл часу самостійної роботи виконується згідно плану навчального процесу та робочого плану дисципліни. Під час самостійної роботи здобувачі звертаються до літератури теоретичного курсу та допоміжної методичної літератури в разі необхідності.

Різновидами самостійної роботи є:

- вивчення лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання за відповідними темами окремих питань з навчальної дисципліни;
- робота з рекомендованою основною і додатковою літературою;
- підготовка доповідей, підготовка до обговорень за відповідними темами на семінарських заняттях;
- підготовка творчих робіт (есе, реферати, презентації, виступ на конференції та ін.);
- систематизація теоретичних та практичних знань перед модульною контрольною роботою та екзаменом.

Контроль виконання самостійної роботи відбувається при обговореннях на семінарах, при написанні модульної контрольної роботи.

Питання для самоконтролю

Тема 1 Предмет навчального курсу «Історія політичної думки України» ЗАПИТАННЯ. ЗАВДАННЯ

1. Який принцип покладено в основу періодизації історії політичної думки в Україні?
2. Розкрийте гносеологічне значення навчального курсу «Історія політичної думки України» для майбутнього спеціаліста-політолога.

Тема 2 Владні відносини і релігійно-політична думка Київської Русі ЗАПИТАННЯ. ЗАВДАННЯ

1. Назвіть найвідоміші твори Давньої Русі.
2. Які головні ідейні мотиви «Слова про закон і благодать»?
3. Розкрийте зміст поглядів Володимира Мономаха.

Тема 3 Становлення демократичного світорозуміння в історії української політичної думки (XIV – кінець XVIII ст.) ЗАПИТАННЯ. ЗАВДАННЯ

1. Дайте характеристику етапів розвитку ренесансного гуманізму в Україні.
2. Охарактеризуйте суспільно-політичні погляди С. Оріховського.

3. Розкрийте причини виникнення і основні напрями розвитку гострополемічної думки в Україні. Назвіть представників гострополемічної думки.
4. Сформулюйте суспільно-політичні погляди І. Вишенського.
5. Які центри формування національної свідомості виникали в Україні в XVI–XVIII ст.? Дайте загальну їх характеристику.

Тема 4 Формування і утвердження українського лібералізму (кін. XVIII – серед. XIX ст.)

ЗАПИТАННЯ. ЗАВДАННЯ

1. Охарактеризуйте умови виникнення ліберально-демократичної течії в політичній думці України.
2. Обґрунтуйте думку, що «Історія Русів» – це перший прояв українського ліберального світогляду. Розкрийте значення цього твору для української політичної думки.
3. Визначте основні проблеми і питання програмних документів Кирило-Мефодіївського товариства.
4. Сформулюйте коло суспільно-політичних проблем у творчості Т. Шевченка.
5. Назвіть основні ідеї М. Костомарова і підтвердіть їх цитатами з його праць.

Тема 5 Михайло Драгоманов – основоположник політичної науки в Україні

ЗАПИТАННЯ. ЗАВДАННЯ

1. Проаналізуйте громадсько-політичну діяльність М. Драгоманова.
2. Проаналізуйте основні ідеї політичної програми українського соціального мислителя.

Тема 6 Розвиток суспільно-політичних ідей на західноукраїнських землях (О. Терлецький, І. Франко, А. Шептицький)

ЗАПИТАННЯ. ЗАВДАННЯ

1. Підготуйте коротке повідомлення про суспільно-політичну діяльність і творчість галицьких мислителів першої половини XIX ст. – Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича і Якова Головацького. У чому погляди Остапа Терлецького були прогресивнішими порівняно з вищеназваними мислителями?
2. Обґрунтуйте з філософсько-правового і політологічного поглядів і доведіть на прикладах розвитку суспільно-політичної ситуації в сучасній Україні висловлену О. Терлецьким тезу про те, що навіть найкращі закони у разі політичного незабезпечення їхнього втілення у життя залишаються лише на папері.

Тема 7 Осмислення національно-державницької ідеї в революційну добу української історії

ЗАПИТАННЯ. ЗАВДАННЯ

1. Чим відрізнявся ліберально-федеративний напрям у політичній думці України на початку ХХ ст. від напрямку державницько-націоналістичного? В чому ви бачите головний пафос творчості М. Міхновського?
2. Охарактеризуйте погляди М. Грушевського на проблеми українського державотворення. У яких творах вони викладені?
3. У чому полягає цінність праці Г. Коваленка «Людина і громада. Думки про добро і правду»?
4. Доведіть висловлену Г. Коваленком думку про те, що основною причиною поразок історичних державотворчих змагань українського народу була відсутність в Україні стійкої правової традиції.

Тема 8 Український націонал-комунізм: спроби поєднання національної ідеї з більшовизмом

ЗАПИТАННЯ. ЗАВДАННЯ

1. Підготуйте за вільним вибором реферативні повідомлення про основні течії українського націонал-комунізму.
2. Зробіть порівняльний політологічний аналіз основних ідей брошури С. Мазлаха і В. Шахрая «До хвили» та думок суспільно-політичного характеру, висловлених у художніх і публіцистичних творах М. Хвильового.

Тема 9 Феномен міжвоєнної української еміграції. Теоретичні підходи до питання відновлення української державності

ЗАПИТАННЯ. ЗАВДАННЯ

1. Ознайомтеся з літературою, присвяченою українській еміграції і визначте характерні особливості й відмінності міжвоєнної еміграційної хвилі як історичного і соціально-політичного явища порівняно з іншими течіями.
2. Визначте спільні ознаки й відмінності в ідейно-політичному розвитку різних течій еміграційної української суспільно-політичної думки міжвоєнної доби.

Тема 10 Зародження новітніх поглядів і підходів у розвитку політичної думки повоєнної української еміграції

ЗАПИТАННЯ. ЗАВДАННЯ

1. Підготуйте короткі повідомлення про життя, практично-політичну діяльність і творчість В. Винниченка в доеміграційний і в міжвоєнний періоди.
2. Познайомившись із наведеним у параграфі уривком з роману В. Винниченка «Нова заповідь», спробуйте дати йому політичну оцінку з погляду сьогодення.
3. Проілюструйте на прикладах характеристику І. Лисяком-Рудницьким українського народу як народу «недержавного».
4. Проаналізуйте вимоги «Заяви» американських інтелектуалів українського походження, дайте їм політологічну оцінку.

Тема 11 Суспільно-політичні погляди українських дисидентів-шістдесятників і передумови формування вітчизняної політології

ЗАПИТАННЯ. ЗАВДАННЯ

1. Назвіть основні політологічні центри сучасної України, охарактеризуйте в межах можливого їхню діяльність.
2. Спробуйте самостійно визначити найважливіші течії сучасної української суспільно-політичної думки. Назвіть їх представників (авторів та їхні праці).

Тема 12 Політична наука і освіта в сучасній Україні

ЗАПИТАННЯ. ЗАВДАННЯ

1. Схарактеризуйте діяльність найвідоміших політологічних центрів сучасної України.
2. Спробуйте визначити основні завдання громадянської освіти в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Горбатенко В. П., Остапенко М. А., Горбатенко І. А. *Історія політичної думки в Україні* : навч. посіб. К. : МАУП, 2007. 128 с.
2. *Історія політичної думки* : навч. енцикл. слов.-довід. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін. Львів : Новий Світ-2000, 2014. 765 с.
3. *Історія політичної думки* : підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми; Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.; 2-е вид., перероб. і доп. Львів : Новий Світ-2000, 2017. Т. 2.: ХХ – початок ХХІ ст. 598 с.
4. *Історія політичної думки України* / за заг. ред. Н. Хоми ; І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін. Львів : Новий Світ-2000, 2017. 632 с.
5. Кресіна І. О. *Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси (етнополітичний аналіз)*: монографія. К. : Вища школа, 1998. 392 с.
6. Мироненко О. М., Горбатенко В. П. *Історія вчень про державу і право*: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2010. 456 с.
7. *Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи* : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін. Львів: Вид-во «Новий Світ-2000», 2016. Т. 1. 516 с.
8. *Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи* : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін. Львів : Новий Світ-2000, 2017. Т. 2. 535 с.
9. *Політична наука в Україні. 1991–2016* : у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: О. Рафальський (гол.), М. Кармазіна, О. Майборода. К. : Парлам. вид-во, 2016. 656 с.

10. *Політологічний енциклопедичний словник* / упоряд. В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. 2-е вид., доп. і перероб. К. : Генеза, 2004. 736 с.
11. *Політологія* : навч. енцикл. слов.-довід. / наук. ред. Н. М. Хома ; В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін. Львів : Новий Світ-2000, 2014. 779 с.
12. *Політологія* : підручн. для вищ. навч. закладів / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. К. : Видавничий центр «Академія», 2001. 528 с.
13. *Політологія*: підручн. для вищ. навч. закладів / за заг. ред. канд. філос. наук Ю. І. Кулагіна, д-ра іст. наук, проф. В. І. Полуріза. К. : Альтерпрес, 2002. 612 с.
14. *Правові основи розвитку сучасних політичних систем: досвід та перспективи*: монографія / Скрипнюк О. В., Василевич Г. О., Пархоменко Н. М. та ін.; передм. Ю. С. Шемшученка та Г. О. Василевича. К. : Вид-во «Юридична думка», 2013. 290 с.
15. *Прикладна політологія*: навч. посіб. / за ред. В. П. Горбатенка. К. : ВЦ «Академія», 2008. 472 с. (Серія «Альма-матер»).
16. Рябов С. Г. *Політична наука в Україні ХХІ століття: стан та перспективи розвитку*: дослідження. К. : Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 103 с.
17. Стойко О. М. *Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах*: монографія. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2016. 416 с.
18. *Сучасна політична лексика* : енцикл. слов.-довід. / за наук. ред. Хоми Н. М. ; І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін. Львів : Новий Світ-2000, 2015. 396 с.

Допоміжна література

19. Академічна наука: становлення і розвиток дослідницьких установ та напрямів досліджень. *Політична наука в Україні. 1991–2016* : у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол. : О. Рафальський (гол.), М. Кармазіна, О. Майборода. К. : Парлам. вид-во, 2016. С. 325–380.
20. Горбатенко В. П. *Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика*. К. : Генеза, 2006. 400 с.
21. Горбатенко В. П. Проблеми розвитку політичної науки і освіти в Україні. *Суспільно-політичні процеси*. 2016. Вип. 4. С. 303–306.

Web-ресурси

http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/ist_polit_dumk.pdf

<http://www.history.org.ua/index.php?urlcmt=JournALL/select.php&serieName>

<http://www.cossackdom.com>
http://www.geocities.com/ua_ukraine/ukrainerus.html)
<http://www.uahistory.cjb.net/>
<http://www.history3.org.ua/library.php>
<http://ukrarmy.kiev.ua/>
<http://sumy.net.ua/?p=1>
<http://www.studentbooks.com.ua/content/view/119/49/1/1/>